

Správněprávní a trestní odpovědnost v právu životního prostředí

JUDr. Vojtěch Vomáčka, Ph.D., LL.M.

MP904Zk Právo životního prostředí II
PrF MU, Brno, 2. 10. 2024

Obsah prezentace

- *Druhy odpovědnosti v PŽP a vztah mezi nimi*
- *Základy v právu EU*
- *Zásady trestání a jejich aplikace v ochraně životního prostředí*
- *Správněprávní odpovědnost – základní rysy*
- *Správní tresty*
- *Vztah SPO a TPO*
- *TPO - příklady*

Naučit se na zkoušku

- *Možnosti uplatnění režimů odpovědnosti, jejich účel a využití*
- *Hranice mezi SPO a TPO (konkrétní příklady)*
- *Prvky odpovědnosti a odlišnosti SPO a TPO*
- *Specifika v oblasti ochrany životního prostředí*

Druhy odpovědností v právu životního prostředí

1. Správně právní

2. Trestně právní

3. Občanskoprávní (závazky z deliktů) - viz příští přednáška

4. Odpovědnost za ekologickou újmu - viz příští přednáška

Specifika ad 1) a 2)

- ***Klíčové nástroje prosazování ochrany životního prostředí***
- ***Různé systémy v jednotlivých státech***
- ***Často porušení více povinností (+ změny právní úpravy),***
- ***Mnohost pachatelů, mnohost příslušných správních orgánů (a OČTŘ)***
- ***Specifika zjišťování skutkového stavu a dokazování***
- ***Problémy ukládání sankcí a monetarizace životního prostředí***
- ***Málo dostupná data a statistiky***

OPOZIČNÍ SPOR

Vykostěný zákon. Ochrana zvířat dostala do ostrého sporu Piráty a TOP 09

LADISLAV ŠUSTR NOVÉ 14. ČERVNA 2019

Témata: [množírny](#), [týrání zvířat](#), [TOP 09](#), [piráty](#), [Markéta](#)

Online zprávy

21:21 Sekera Jacka Nicholsona z hororu Osvícení se prodala za téměř pět miliónů korun

21:09 Odhad WTO: Nejslabší růst světového obchodu od finanční krize

REKLAMA Hlídní kurzu přes SMS - Sledujeme nepřetržitě devizové kurzy až 11 měn. Samozřejmostí...

20:40 Včely byly prohlášeny za nejdůležitější organismus na planetě. Přitom jsou v ohrožení

20:08 Pokrok v jednání o Donbasu: Kyjev uzná zvláštní status povstalců

19:07 Kardinál Duka čelí trestnímu oznámení od muže, kterého měl zneužívat duchovní

Každodenní praxe

Pokuta za nelegální odběr vody

Česká inspekce životního prostředí udělila pokutu 133 000 Kč za nelegální odběr vody Českým Petrovicím na Orlickoústecku.

8884 m³ podzemní vody. Tolik České Petrovice vyčerpaly bez povolení. Množství, které by naplnilo víc než 20 plaveckých bazénů. Na kameru starosta nepovolený odběr vody komentovat nechtěl. Uvedl ale, že nešlo o úmysl. Podle něj si obec zapomněla zažádat o nové povolení.

Lyžařský klub musí zaplatit sto tisíc za vjezdy do CHKO Beskydy. Členové se odvolávají na výjimku od Lesů ČR

Pracovníci ostravské pobočky České inspekce životního prostředí (ČIŽP) udělili pokutu sto tisíc korun Lyžařskému klubu Severka z Dolní Lomné na Frýdecko-Místecku. Lidé z klubu podle inspektorů opakovaně bez povolení vjížděli vozidly do zakázaných zón CHKO Beskydy. Člen Severky Albín Malíř pochybení odmítá. Proti postihu se spolek nestihl včas odvolat a pokutu tak podle něj uhradí.

Každodenní praxe

Hejna much přivedla inspektory na stopu. Firma dostala za odpady pokutu

Z pochůzky kolem provozní haly a z následné kontroly evidence vyplynulo, že bylo venku nepovoleně shromáždováno bezmála 1 704 tun plastového odpadu," nastínil Karel Kozubek, ředitel ostravského oblastního inspektorátu České inspekce životního prostředí (ČIŽP).

Vysokou pokutu ohlásila ČIŽP i v dalším případě. Společnost Noroo Bee Chemical Czech z Frenštátu pod Radhoštěm porušila chemický zákon při dovozu nebezpečných chemických směsí. Za to zaplatí 500 tisíc korun.

Nepovolený sklad odpadů z Anglie ve Smržovce. Případem se zabývá inspekce

Inspektoři životního prostředí v Liberci začali šetřit případ nepovoleného dovozu odpadních plastů z Velké Británie. Vše začalo namátkovou kontrolou kamionu plného plastu. "V okamžiku, kdy hlídka zjistila, že se jedná o odpady, získala podezření, protože vozidlo nebylo řádně označeno," konstatuje mluvčí libereckých celníků Martin Stočes. Kamion vezl odpad z Anglie a měl ho složit v Srní na Českolipsku.

European Union Agency
Criminal Justice Cooperation

[Home](#)

[About us](#)

[Judicial cooperation](#)

[Home](#) > [Press releases and news](#) > Crackdown on

Crackdown on a criminal trafficking and money

16 February 2023 | PRESS RELEASE

St
at
cr

invoicing and money laundering in several

Eurojust coordinated the joint action throughout. The preventive seizure of assets was carried out by national authorities in setting up and funding a joint

The OCG is believed to have illegally acquired 2000 tonnes of scrap iron through a network of companies operating in Italy and abroad. The network reintroduced the iron into the legal market directly into steel mills, claiming it had been produced in Germany.

FRONTEx

News

News Release

Focus

Frontex coordinates large-scale operation against illicit waste trafficking across EU external borders

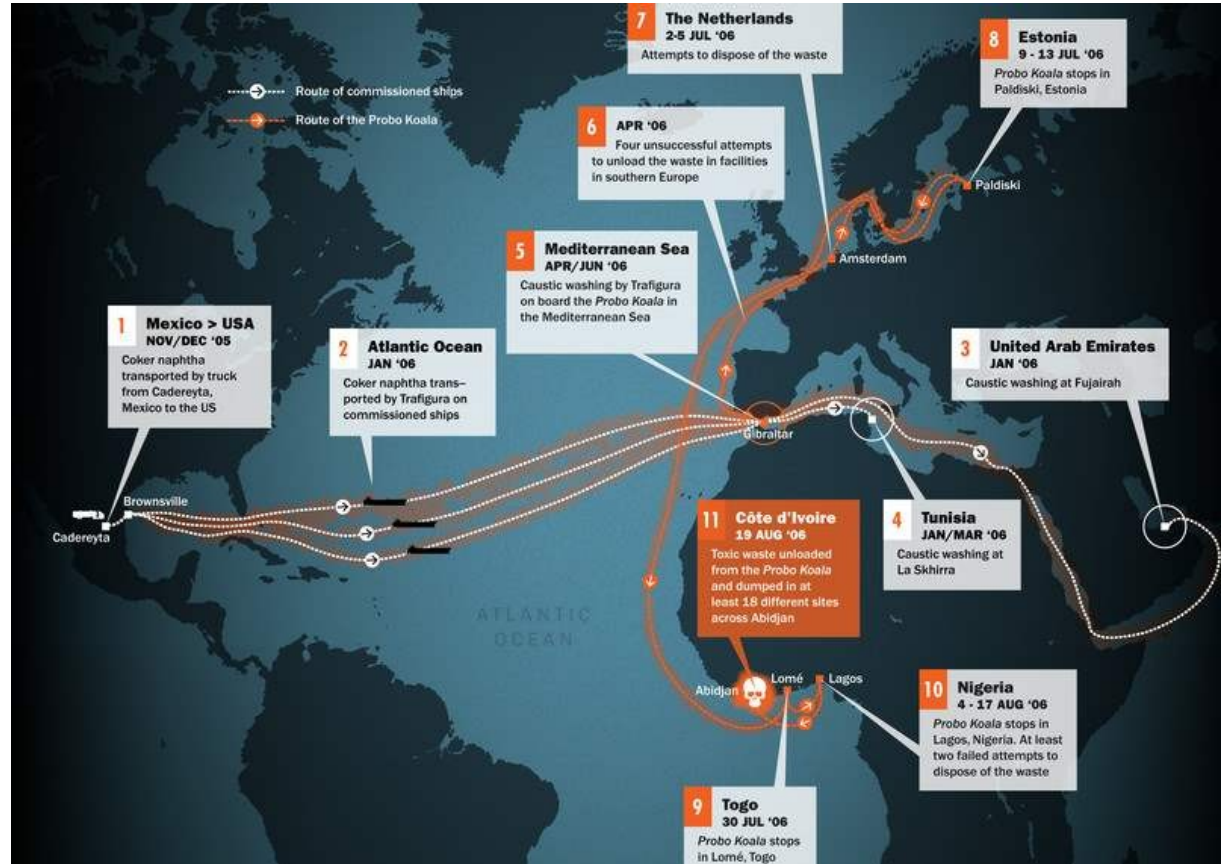
2022-12-16

- 2.500 controls, 100 cases of illicit waste trafficking
- 2000 tonnes of waste seized
- 43 arrests
- International effort: 25 countries, 5 EU bodies

Relevant national cases

Source Amnesty International

Speech

Crackdown on waste crime: Time to stop trashing our future

Environment Agency Chief Executive Sir James Bevan's speech on waste crime at a Let's Recycle and Environmental Services Association event on Tuesday 12 April.

From: [Environment Agency](#) and [Sir James Bevan](#)

Published 12 April 2022

One of the most unsettling things about waste crime is that nobody knows exactly its true scale. We do know that it is huge: our latest estimate is that some 18% of waste is currently managed illegally at some point in the waste stream. (...) And it's getting bigger. All the evidence suggests waste crime is on the rise.

POHYB ODPADŮ PŘES VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ HRANICE EU

EEA Report | No 7/2012

Movements of waste across the EU's
internal and external borders

ISSN 1725-9177

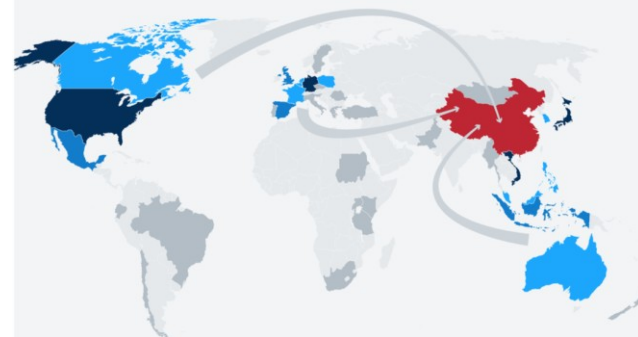

**mezi lety 1999 a 2011 převoz mědi, železa, oceli,
hliníku a niklu se zdvojnásobil; plasty vzrostly
pětinásobně**

V roce 2018 Čína zakázala
dovoz většiny plastů a
dalších materiálů určených
pro tamní zpracovatele.

China was at the heart of
the global waste business

Exports 2017 (metric tons)

Rozhodnutí NS

8 Tdo 222/2024

 citace citace s ECLI

Právní věta:

Soud:

všichni obvinění společně

Důvod dovol

se buď přímo či nepřímo podíleli na realizaci nelegálního obchodu s exempláři nosorožce tuponosého jižního (*Ceratotherium simum simum*), který je zařazen do přílohy I Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin publikované pod č. 572/1992 Sb. (dále „Úmluva CITES“) a do přílohy A nařízení Rady Evropských společenství č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi, ve znění nařízení Komise EU č. 750/2013, kdy při organizování akce za účelem získání trofejí a jejich následných vývozů a převozů k lukrativním prodejům nosorožčích rohů bylo organizátory pseudo-lovců s pomocí obviněných pseudo-lovců zneužito výjimky, kdy populace tohoto druhu nosorožce vyskytující se v Jihoafrické republice (dále jen „JAR“) a ve Svazijsku je pro nekomerční obchod s loveckými trofejemi zařazena do přílohy II Úmluvy CITES a v rámci exportních kvót lze získat povolení k jeho odstřelu a podle čl. 57 nařízení Komise ES č. 865/2006 nemusí být pro exempláře osobního charakteru dokládáno dovozní povolení cílové země EU, ale postačí pouze originál vývozního povolení JAR; přičemž obvinění se shora specifikovaného zločinu dopustili tím způsobem, že:

Datum rozho

Spisová znač

ORGANIZATION
ALE DES DOUANES

ASPEKTY ODPOVĚDNOSTI A TRESTÁNÍ

ESLP?

**PRÁVA A SVOBODY JEDNOTLIVCŮ
A ODPOVÍDAJÍCÍ POVINNOSTI
STÁTU**

PRÁVO EU?

**DÍLČÍ HARMONIZACE INSPEKČÍ A
ODPOVĚDNOSTI**

Základy v mezinárodním právu a v právu EU (ve vztahu k TPO a SPO)

1) Výslovné požadavky na zakotvení konkrétní trestněprávní ochrany (kriminalizace specifikovaného jednání)

Viz např. §297 TZ - Neoprávněné vypuštění znečišťujících látek

- Mezinárodní úmluva o zabránění znečišťování a protokol (MARPOL 1973/78) a prováděcí unijní předpisy:

*(1) Kdo **v rozporu s mezinárodní smlouvou**, byť i z nedbalosti, vypustí nebo, ač je k tomu povinen, nezabrání vypuštění ropné, jedovaté kapalně nebo jiné obdobné znečišťující látky z lodi nebo jiného námořního plavidla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.*

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES o trestněprávní ochraně životního prostředí

- konkrétní skutkové podstaty, porušení práva EU*
- trestání návodu a pomoci*
- Podle připravované verze i rozpětí sankci*

Směrnice I prostředí a

PE/82/202^m)

Úř. věst. L,

HR, IT, LV, Lⁿ)

● platné

- l) produkce, zpracování, manipulace, používání, držení, skladování, přeprava, dovoz, vývoz nebo ukládání radioaktivního materiálu nebo radioaktivních látek, pokud takové jednání a takové materiály či látky spadají do oblasti působnosti směrnice Rady 2013/59/Euratom ⁽³⁰⁾, 2014/87/Euratom ⁽³¹⁾ nebo 2013/51/Euratom ⁽³²⁾, a pokud takové jednání způsobuje nebo může způsobit smrt nebo těžkou újmu na zdraví osob, podstatné zhoršení kvality ovzduší, půdy či vody nebo podstatnou škodu na ekosystému, živočišných či rostlinách;
- o) odběr povrchové nebo podzemní vody ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ⁽³³⁾, pokud takové jednání způsobuje nebo může způsobit podstatné zhoršení ekologického stavu nebo ekologického potenciálu útvarů povrchových vod nebo kvantitativního stavu útvarů podzemních vod;
- o) usmrcování, ničení, odebrání, držení, prodej nebo nabízení k prodeji jedince či jedinců druhů volně žijících živočichů nebo planě rostoucích rostlin uvedených v příloze IV nebo příloze V, pokud se na druhy v této příloze vztahují stejná opatření jako na druhy uvedené v příloze IV, směrnice Rady 92/43/EHS ⁽³⁴⁾ a jedince nebo jedinců druhů uvedených v článku 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ⁽³⁵⁾, kromě případů, kdy se toto jednání týká zanedbatelného množství těchto jedinců;
- o) obchod s jedincem nebo jedinci druhů volně žijících živočichů nebo planě rostoucích rostlin, nebo s jejich částmi nebo odvozeninami, které jsou uvedeny v přílohách A a B nařízení Rady (ES) č. 338/97 ⁽³⁶⁾, a dovoz jedince nebo jedinců takových druhů, nebo jejich částí nebo odvozenin, které jsou uvedeny v příloze C tohoto nařízení, kromě případů, kdy se toto jednání týká zanedbatelného množství jedinců těchto druhů;
- p) uvádění nebo dodávání relevantních komodit nebo relevantních produktů na trh Unie nebo jejich vývoz z trhu Unie v rozporu se zákazem stanoveným v článku 3 nařízení (EU) 2023/1115, kromě případů, kdy se takové jednání týká zanedbatelného množství;
- q) jakékoliv jednání, které způsobí poškození stanoviště v chráněné lokalitě nebo vyrušení živočišných druhů uvedených v příloze II písm. a) směrnice Rady 92/43/EHS v chráněné lokalitě ve smyslu čl. 6 odst. 2 uvedené směrnice, je-li toto poškození nebo vyrušení významné.
- r) dovoz na území Unie, uvádění na trh, držení, chov, přeprava, používání, výměna, umožnění rozmnožování, pěstování nebo kultivace, uvolňování do životního prostředí nebo šíření invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Unii, pokud je takové jednání v rozporu s:
- i) omezeními stanovenými v čl. 7 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 ⁽³⁷⁾ a způsobuje nebo může způsobit smrt nebo těžkou újmu na zdraví osob nebo podstatné zhoršení kvality ovzduší, půdy či vody nebo podstatnou škodu na ekosystému, živočišných či rostlinách; nebo
  - ii) podmínkou povolení vydaného podle článku 8 nařízení (EU) č. 1143/2014 nebo oprávnění uděleného podle článku 9 uvedeného nařízení a způsobuje nebo může způsobit smrt nebo těžkou újmu na zdraví osob, podstatné zhoršení kvality ovzduší, půdy či vody nebo podstatnou škodu na ekosystému, živočišných či rostlinách;

raně životního

EL, EN, FR, GA,

Přítěžující okolnosti

V rozsahu, v jakém nejsou následující okolnosti součástí skutkové podstaty trestných činů uvedených v článku 3, přijmou členské státy nezbytná opatření k zajištění toho, aby v souvislosti s příslušnými trestnými činy uvedenými v člácích 3 a 4 mohla být v souladu s vnitrostátními právními předpisy za přítěžující okolnost považována jedna nebo více z těchto okolností:

a) trestný čin způsobil zničení nebo nevratnou či dlouhodobou podstatnou škodu na ekosystému;

Prezident Pavel vyjádřil obavu, zda vláda stihne prosadit změny v trestním právu

Online • advokatnidenik.cz (Ekonomika / Finance / Právo) • 2. 10. 2024, 9:12

Vydavatel: **ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA (cz-66000777)** • Autor: **Hana Saitzová** • Rubrika: **Legislativa**

2. 10. 2024 Hana Saitzová Žádné komentáře

Na schůzce s ministrem spravedlnosti Pavlem Blažkem, která se konala dne 1. října 2024, vyjádřil prezident Petr Pavel obavu z toho, zda se navržené změny trestního práva stihnou projednat v tomto volebním období. Ministr to po setkání sdělil novinářům s tím, že vládou by návrh mohl projít v listopadu, a potom se o něm chystá jednat s opozicí. Změny mají pomoci snížit počet vězňů. Právě problematika vězeňství, jeho financování a práce s propuštěnými byla podle Blažka jedním z hlavních témat schůzky.

„Rozhovor byl velmi věcný, pan prezident byl připravený, kladl fundované otázky. Já osobně si nemyslím, že by namítal něco proti tomu, že se tato novela trestního práva má přijímat,“ popsal Blažek při odchodu z jednání. Ministr věří, že prosadit změny se v tomto volebním období podaří. „Před prvním čtením budu samozřejmě velmi jednat s opozicí, aby tomu pokud možno nekladla překážky, případně dala nějaké návrhy. Budou-li rozumné, jsem samozřejmě připraven je akceptovat,“ pokračoval.

možna být za přítěžující okolnost v souladu s vnitrostátními právními předpisy považována jedna nebo více z těchto okolností.

a) pachatel uvede životní prostředí do původního stavu, pokud toto obnovení není povinností podle směrnice 2004/35/ES, nebo před zahájením trestního vyšetřování podnikne kroky k minimalizaci dopadu a rozsahu škody nebo k nápravě škody;

b) pachatel poskytne správním nebo soudním orgánům informace, které by jiným způsobem získat nemohly a které jim pomáhají:

i) v identifikaci nebo soudním stíhání dalších pachatelů;

ii) k nalezení důkazů.

4, kterých se
nebo jako člen

1. května 2026.

i jejich úředním

působnosti této

i za trestný čin ti,
ob

ám shledaným
ovahy a mohly

Základy v mezinárodním právu a v právu EU (ve vztahu k TPO a SPO)

2) Požadavek na zavedení účinných a odrazujících sankcí

- vychází již z požadavku na zajištění *effet utile* (viz např. C-565/12)
  - související podmínka nediskriminace
- + požadavek celé řady směrnic na zajištění účinného systému sankcí, v některých případech i včetně konkrétních opatření (odebrání povolení, napravení stavu)

Příklad:

Směrnice 2010/75/EU o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění)

Čl. 79: Členské státy stanoví sankce za porušení vnitrostátních předpisů přijatých na základě této směrnice. ***Stanovené sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující.*** Členské státy oznámí takto stanovené sankce Komisi do 7. ledna 2013 a neprodleně jí oznámí všechny následné změny těchto ustanovení.

Základy v mezinárodním právu a v právu EU (ve vztahu k TPO a SPO)

Příklad:

Nařízení č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky (REACH)

Čl. 126: Členské státy stanoví sankce za porušení tohoto nařízení a přijmou veškerá opatření nezbytná k jejich uplatňování. Stanovené sankce musí být **účinné, přiměřené a odrazující**. Členské státy oznámí tyto předpisy Komisi do 1. prosince 2008 a neprodleně jí oznámí každou jejich následnou změnu.

AG v C-535/15 (Pinckernelle):

73. Therefore, the competent authorities of the Member States **may deploy any or all of the following to correct non-registration under the REACH Regulation**. The means resorted to will inevitably vary depending on all the circumstances to hand. Such means include **(i) orders compelling registration; (ii) any necessary interim orders**, such as, for example, orders impounding the chemicals pending the termination of remedial processes so that, in practical terms, they cannot be exported; **(iii) the levying of fines, and (iv) in severe cases the imposition of criminal sanctions**.

74. The application of Member State remedial regimes to the end of enforcing the REACH Regulation is, of course, **subject to compliance with the fundamental rights protected under the EU Charter, and general principles of law such as the principal of proportionality**. This means that the sanction or sanctions chosen must be appropriately adapted to achieve the aims of the REACH Regulation, **and must not go beyond what is necessary to secure them**. It is at this juncture that a trader can argue, for example, that registration imposes disproportionate costs or that the sanction chosen by the Member State authority is otherwise excessive.

SDEU:

In the present case, it must be pointed out that, as was noted in paragraph 18 above, under German law a person is liable to **punishment of up to two years' imprisonment or a fine** if he infringes the REACH Regulation.

„účinné, přiměřené a odrazující“

Příklad:

T-177/12 (Spraylat v. ECHA) – sankce za uvedení nesprávných informací

In the context of an application to the European Chemicals Agency (ECHA) for registration of a certain chemical substance, recital 11 of Regulation No 340/2008 states that the **submission of false information should be discouraged by the imposition of an administrative charge by the [ECHA] and a deterrent fine by the Member States, if appropriate.**

An administrative charge **more than 17 times greater** than the amount of the fee which the undertaking had to pay for registration of the substance concerned and **28 times greater** than the amount of the fee which could have been avoided by reason of the false declaration by that undertaking is **manifestly disproportionate** compared to the objective pursued by the legislation.

The principle of proportionality is one of the general principles of EU law and requires that measures implemented through EU law provisions be appropriate for attaining the legitimate objectives pursued by the legislation at issue and must not go beyond what is necessary to achieve them. Furthermore, where the institution which adopted the measure has a broad discretion, only if a measure is manifestly inappropriate having regard to the objective which the competent institution is required to pursue can its lawfulness be affected.

(odst. 33, 34, 36, 38)

„účinné, přiměřené a odrazující“

Příklad:

C-487/14 (Total Waste Recycling) - Jiné místo vstupu, než jaké je uvedeno v předchozím oznámení a souhlasu

SDEU:

*Článek 50 odst. 1 nařízení č. 1013/2006, ve znění nařízení (ES) č. 669/2008, podle něhož musí být sankce uplatňované členskými státy v případě porušení ustanovení tohoto nařízení přiměřené, musí být vykládán v tom smyslu, že uložení pokuty jakožto sankce za přepravu takových odpadů, jako jsou odpady uvedené v příloze IV tohoto nařízení, do země tranzitu přes jiný hraniční přechod, než jaký je uveden ve formuláři oznámení a odsouhlasen příslušnými orgány, **jejíž základní výše odpovídá výši pokuty, která se ukládá v případě porušení povinnosti získat souhlas a podat předchozí písemné oznámení**, lze považovat za **přiměřené jen tehdy, pokud okolnosti, které charakterizují spáchané porušení, umožňují konstatovat, že se jedná o porušení rovnocenné závažnosti**. Přísluší vnitrostátnímu soudu, aby s přihlédnutím ke všem skutkovým a právním okolnostem věci, která mu byla předložena k rozhodnutí, **a zejména rizikům, která mohou být tímto porušením způsobena v oblasti ochrany životního prostředí a lidského zdraví, ověřil, zda výše sankce nejde nad rámec toho, co je nezbytné pro dosažení cílů spočívajících v zajištění vysoké úrovně ochrany životního prostředí a lidského zdraví**.*

„účinné, přiměřené a odrazující“

Příklad:

C-129/16 (Túrkevei Tejtermelő Kft.) - Vnitrostátní právní úprava, která stanoví společnou odpovědnost vlastníka pozemku, na němž došlo ke znečištění životního prostředí, a znečišťovatele

SDEU:

63 In those circumstances, the answer to the first question is that (...) **do not preclude national legislation**, (...) which identifies another category of persons who, in addition to those using the land on which unlawful pollution was produced, share joint and several liability for the environmental damage (...) **provided that such legislation complies with the general principles of EU law**, all relevant provisions of the EU and FEU Treaties and of the acts of secondary law of the European Union.

66 (...) **provided that the legislation laying down such a fine is, in accordance with the principle of proportionality, appropriate for the purposes of contributing to the attainment of the objective of more stringent protection**, which is the purpose of the legislation prescribing joint liability, and that the methods for determining the amount of the fine do not go beyond what is necessary to attain that objective.

67 In the present case, **it is for the referring court to establish whether the national legislation at issue** in the main proceedings, notably Article 34(1) of Government Decree 306/2010, **fulfils these conditions**.

„účinné, přiměřené a odrazující“

C-580/14 (Sandra Bitter)

C-203/12 (Billerud Karlsborg a Billerud Skärblacka)

- Směrnice 2003/87/EC (Systém ETS)
- *Provozovatel se musí vzdát povolenek za vypuštěné emise. V opačném případě poplatek 40/100 eur.*
- SDEU: žádná moderace, diskrece unijního zákonodárce
- *„...necessary in the pursuit of the legitimate objective of establishing an efficient carbon dioxide equivalent allowance trading scheme“*
- *„The overall scheme of the directive is thus based on the strict accounting of the issue...“*

Nordzucker (C-148/14)

*„On the other hand, the penalties which the Member States are required to provide under Article 16(1) of Directive 2003/87 constitute an appropriate instrument in such a situation in so far as, in accordance with the wording of that provision, those penalties **must be proportionate to the infringement committed**. That means, inter alia, that it is for the competent national authorities to have regard to all the considerations of fact or law specific to each case in order to determine whether a penalty must be imposed on an operator and, where appropriate, which penalty. **That assessment requires, in particular, that the behaviour of the operator be taken into account, as well as its good faith or its fraudulent intentions.**“*

- Ne moderace, ale zkoumání zavinění

BERN CONVENTION RECOMMENDATION NO 177 (2015)

- **RECOMMENDATION N° 177 (2015) ON THE GRAVITY FACTORS AND SENTENCING PRINCIPLES FOR THE EVALUATION OF OFFENCES AGAINST BIRDS, AND IN PARTICULAR THE ILLEGAL KILLING, TRAPPING AND TRADE OF WILD BIRDS**
- **Why? Differences among Parties in their evaluation of bird and other wildlife crime could affect the results expected by the implementation of the TAP as well as by other measures to eradicate illegal killing, trapping and trade of birds, and put at risks the full achievement of the goals set under the Convention in this field.**
- **Why? The use of standardised list of “gravity factors” that may inform prosecution and sentencing decisions, and be implemented across a range of different jurisdictions in a harmonised manner will be a major step towards an effective and coordinated response against wild bird crimes, and towards the implementation of the Convention**

BERN CONVENTION RECOMMENDATION NO 177 (2015)

Recommends **contracting parties** to the Convention and invites **observer States** to:

1. **Systematically use the list of gravity factors** appended (Appendix I) to this Recommendation for the evaluation of wild bird crimes/offences during investigation, prosecution and conviction of offenders;
2. **Disseminate and encourage the use** – in the full respect of the principle of judicial independence of both the over-arching and jurisdiction-focussed **principles appended** (Appendix II) **to this Recommendation to inform the process of imposition of sanctions in wildlife crime cases**, especially those related to the illegal killing, taking and trading of wild birds;
3. **Improve and enhance**, as a matter of urgency **inter-sector cooperation at national level**, particularly between the authorities competent for biodiversity-related matters and the Ministries of Justice;
4. **Keep the Standing Committee informed** of the implementation of this Recommendation.

BERN CONVENTION RECOMMENDATION NO 177 (2015)

Appendix I: List of Gravity factors to be used to evaluate offences

1. Conservation status of species

(IUCN, Bern Convention, EU Nature Directives or other international listing or standards)

2. Impact risk for ecosystem

(damage to habitat, impact on population)

3. Legal obligation to protect under international legislation

(international solidarity and consistent enforcement)

4. Indiscriminate method used in committing offence

(any potential or actual damage or loss that method has previously caused)

5. Commercial motivation

(any planned activity aiming for financial benefit)

6. Illegal gain/quantum

(actual gain as well as potential gain)

BERN CONVENTION RECOMMENDATION NO 177 (2015)

Appendix I: List of Gravity factors to be used to evaluate offences

7. Prevalence of offence and need for deterrence

(the habitat or species is frequently targeted generally, or the offence is prevalent in an area)

8. Professional duty on defendant to avoid committing offence

(eg. pet shop owners, property developers, gamekeepers, licensed hunters)

9. Scale of offending (number of specimens involved)

(in absolute terms, or relative to the species involved)

10. Intent and recklessness by defendant

(culpability of the accused person, including the level of involvement in committing the offence)

11. History/recidivism

(whether the offender has committed wildlife offences previously and to the level of sanctions previously imposed)

Zásady trestání a jejich aplikace v ochraně životního prostředí

- *aplikace zásad trestního práva i ve správním trestání (7 As 34/2013 – 29)*
- *promítnuto do nového zákona o přestupcích*

ABSORPČNÍ ZÁSADA – ukládání správních trestů za více přestupků (PZ §41/1)

- *Za dva nebo více přestupků téhož pachatele projednaných ve společném řízení se uloží správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejpřísněji trestný. Jsou-li horní hranice sazeb pokut stejné, uloží se správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejzávažnější.*
- *Spolu se správním trestem uloženým za dva a více přestupků lze uložit i jiný druh správního trestu, jestliže by jej bylo možno uložit za některý ze společně projednávaných přestupků.*

ASPERAČNÍ ZÁSADA (PZ §41/2)

Jsou-li společně projednávány dva nebo více přestupků, správní orgán může uložit pokutu ve vyšší sazbě, a to tak, že horní hranice sazby pokuty za přestupek nejpřísněji trestný se zvyšuje až o polovinu, nejvýše však do částky, která je součtem horních hranic sazeb pokut za jednotlivé společně projednávané přestupky.

Zásady trestání a jejich aplikace v ochraně životního prostředí

- **použití příznivější úpravy (PZ § 37 písm. j) a pro soudní řízení 5 As 104/2013 - 46)**

Rozhoduje-li krajský soud ve správním soudnictví o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, kterým bylo rozhodnuto o vině a trestu za správní delikt v situaci, že zákon, kterého bylo použito, byl po právní moci správního rozhodnutí změněn nebo zrušen, je povinen přihlédnout k zásadě vyjádřené ve větě druhé čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, podle níž se trestnost činu posoudí a trest ukládá podle právní úpravy, která nabyla účinnosti až poté, kdy byl trestný čin spáchán, je-li to pro pachatele příznivější.

ALE 10 As 308/2016 – 20: , „použití lhůty pro zánik odpovědnosti za správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob (dvouleté subjektivní, nanejvýš však čtyřleté od spáchání) není v neprospěch žalobce, protože jinak by jeho odpovědnost nebyla časově ohraničena vůbec, což je s ohledem na základní ústavní požadavky nepřijatelné.“

Prakticky: Městský soud nakonec s poukazem na rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2016, č. j. 5 As 104/2013 - 46, uvedl, že v souvislosti se zákonem č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích, vodní zákon již nehovoří o správním deliktu, nýbrž příslušné protiprávní jednání nazývá přestupkem. Nebyla však změněna skutková podstata, kterou byl žalobce shledán vinným, a rovněž horní hranice pokuty, kterou lze uložit za přestupek podle § 125d odst. 4 písm. a) vodního zákona, zůstala nezměněna; městský soud proto ke změně právní úpravy nepřihlédl.

Zásady trestání a jejich aplikace v ochraně životního prostředí

ne bis in idem

A. a B. proti Norsku (č. 24130/11 a 29758/11):

double penalty is permissible if it is foreseeable for the perpetrators, and the second sanction is taken into account in proceedings before administrative authorities or courts proceedings, especially if the penalty was imposed earlier, so the sanctions in their the summary is not unjust and disproportionate

Odkaz na SDEU C-617/10 (*Åkerberg Fransson*)

Dále např. *Johannesson a další proti Islandu* (č. 22007/11)

- **do jisté míry vyloučeno PZ**
- **Zahájení trestního řízení je důvodem k odložení věci či zastavení řízení (§86 PZ)**
- **To však nebrání tomu, aby v takovém případě příslušný správní orgán přijal opatření nemající primárně sankční povahu, ale povahu preventivní či nápravnou! (např. opatření k nápravě). Zároveň není vyloučen postih v jiných oblastech.**
- **Příklad: ZOPK §86(3) • Uložení povinnosti uvedení do původního stavu či náhradního opatření není dotčena povinnost náhrady škody podle jiných předpisů ani možnost postihu za přestupek či trestný čin.**

Specifika trestání v ochraně životního prostředí

- *nemožnost převodu veřejnoprávních povinností (7 As 110/2011 – 59),*
- *trestání zaměstnance i zaměstnavatele/objednatele i zhotovitele (1 As 51/2008 – 72, 4 As 117/2016 – 26)*
- ***Možnost násobného zvýšení sankce při opakovaném postihu***
- ***Různá praxe správních orgánů nemusí být nezákonná – klíčová role sjednocovací funkce odvolacích orgánů (ke kterým se však nemusí rozhodnutí dostat)***
- ***Negativní následek – často není nutný***
- ***Určení společenské hodnoty:***

Rovněž tak soud neshledal žádný problém z hlediska znaleckého zkoumání v tom, že byly k určení společenské hodnoty jednotlivých exemplářů užity standardy, jež jsou právně zakotveny ve slovenském právním řádu. S ohledem na to, že se v případě určování společenské hodnoty nejedná o žádné specifikum České republiky, něco co by bylo vázáno výhradně na české podmínky a český právní řád, bylo by možno připustit i užití standardů jiného státu Evropské unie. Podobnost a příbuznost slovenského právního řádu pak ještě navíc přisvědčuje použití právě jejich právních předpisů za situace, že v českém právním řádu žádné takové předpisy nejsou (což není problém znalců, nýbrž zákonodárců).

		preruba	
SR	<i>Plecotus auritus</i>	ucháč svetlý	460,00
SR	<i>Plecotus austriacus</i>	ucháč sivý	460,00
	<i>Pteromys volans (=Sciuropterus ruscicus)</i>	polatuška slovenská	
	<i>Mecostethus grossus</i>	koník žltopásy	90,00
	<i>Oedalus decorus</i>	koník čiernopásy	230,00
Heteroptera - bzdochy			
	<i>Acyrosoma leucogrammes</i>	bzdocha	20,00
	<i>Bagrada stolata</i>	bzdocha	20,00
	<i>Crypsinus angustatus</i>	bzdocha	20,00
	<i>Dybowskyia reticulata</i>	bzdocha	20,00
	<i>Henestaris halophilus</i>	bzdocha	20,00
	<i>Hyoidea notaticeps</i>	bzdocha	20,00
	<i>Spathocera obscura</i>	bzdocha	20,00
Auchenorrhyncha - cikády			
	<i>Cicada (=Tettiga) orni</i>	cikáda jaseňová	230,00
SR	<i>Sicista subtilis</i>	myšovka stepná	920,00
SR	<i>Spermophilus (=Citellus) citellus</i>	sysel pasienkový/sysel obyčajný	690,00

Správněprávní odpovědnost

- *Sekundární povinnost strpět a nést sankci, která vzniká v důsledku porušení povinnosti primární (retrospektivní pojetí právní odpovědnosti)*

Prameny právní úpravy:

- *Ústava ČR a LZPSZ*
- *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod*
- *Zvláštní předpisy PŽP (složkové)*
- *Z.č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (PZ)*
- *Z.č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích (NP)*
- *Z.č. 500/2004 Sb., správní řád*

Postup při aplikaci předpisů

- 1. zvláštní zákony – lex specialis**
- 2. NP**
- 3. PZ – lex generalis**
- 4. SŘ – lex generalis**

Přestupek

- *-společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*

Znaky:

- *Protiprávnost*
- *Jednání*
- *Odpovědná osoba*
- *Trestnost jednání*
- *Zavinění (pouze přestupky FO nepodnikajících)*

Vztah SPO k TPO (...nejde-li o trestný čin)

- *princip subsidiarity*
- *Naplní-li protiprávní jednání skutkovou podstatu trestného činu, trestní postih má přednost před přestupkem.... ALE (viz nálezn II.ÚS 1152/17)*
- *Formální pojetí trestných činů • Materiální korektiv § 12 odst. 2 • Míra společenské škodlivosti - odlišení trestných činů od přestupků • TPO vznikne v případě, kdy „nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu“.*

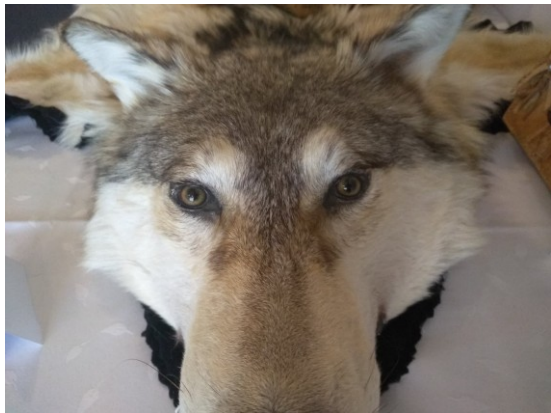
NEOPRÁVNĚNÉ NAKLÁDÁNÍ S ODPADY

TZ § 298(2) • Kdo, byť i z nedbalosti, v rozporu s jiným právním předpisem ukládá odpady nebo je odkládá, přepravuje nebo jinak s nimi nakládá, a tím způsobí poškození nebo ohrožení životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady ve značném rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Zákon o odpadech § 69(2)(4) • Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že neoprávněně založí skládku nebo odkládá odpady mimo vyhrazená místa. • Za přestupek lze uložit pokutu do 50 000 Kč.

TZ § 298 (1) • Kdo, byť i z nedbalosti, poruší jiný právní předpis upravující nakládání s odpady tím, že přepraví odpad přes hranice státu bez oznámení nebo souhlasu příslušného orgánu veřejné moci, anebo v takovém oznámení nebo žádosti o souhlas nebo v připojených podkladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

Zákon o odpadech § 69 (3) (4) • Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že – b) přepravuje odpad v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropských společenství o přepravě odpadů nebo uskuteční přeshraniční přepravu odpadů v rozporu s povolením, • Za přestupek lze uložit pokutu do 1 000 000 Kč.

usnesení NS 4 Tdo 1362/2019

(šlo o dva neživé exempláře vlka obecného, které si pachatel dovezl ze Slovenska a nabízel je k prodeji na internetu):

*"...společenská škodlivost nezákonného nakládání s kriticky ohroženými druhy živočichů či rostlin je v obecné rovině vysoká. **Takové jednání totiž zpravidla (přinejmenším) podněcuje ilegální obchod v této oblasti, který je jedním z nejlukrativnějších odvětví mezinárodní trestné činnosti a je rovněž jedním z hlavních důvodů úbytku populace řady živočišných i rostlinných druhů.** Ve snaze toto eliminovat byla přijata opatření na mezinárodní i na evropské úrovni, především smlouva CITES, jimiž je vázána i Česká republika. S přihlédnutím k závažnosti problému i k závazkům naší země je proto velice důležité poskytnout objektu trestného činu podle § 299 odst. 2 tr. zákoníku, tj. zájmu na ochraně jedinců nebo exemplářů nejvíce ohrožených druhů živočichů nebo rostlin před určitými způsoby nakládání, co nejúčinnější ochranu."*

Kočka trpěla v železech. Za nastražení pasti soud zrušil chovateli trest

3. 6. 2023, 12:01

[Patrik Biskup](#)

Několik hodin trpěla kočka sklapnutá v kovových čelistech nášlapné pasti. I přes následnou léčbu zůstala trvale omezena v pohybu. Pro Okresní soud v Chebu to byl jasný případ trýznivého zacházení se zvířaty a muže, který železa nastražil, bez pardonu potrestal za zločin týrání zvířat devítiměsíční podmínkou.

NS 7 Tdo 55/2023

Nejvyšší soud zmínil, že jednání obviněného by ještě přibližně rok před spácháním nebylo trestným činem. „Teprve novelizací trestního zákoníku došlo s účinností od června 2020 k dramatickému zpřísnění trestního postihu za týrání zvířat. Trestní sazby se vyznačují až absurdně drakonickou výší, jež dokonce přesahuje některé případy nedbalostního usmrcení člověka,“ poznamenal Nejvyšší soud.

Jako příklad uvedl, že pachatel, který bezohlednou jízdou usmrtí člověka, může dostat mírnější trestní sazbu než ten, kdo nalíčí past na potkany.

„Zájem společnosti na ochraně zvířat před zlým nakládáním je nezpochybnitelný. Zákonodárce zvolil cestu posílit ochranu zvířat prostředky trestního práva. V odborné literatuře je však poukazováno na nesystémovost zásahu do trestních sazeb a vytvoření paradoxní situace, kdy týrání zvířat může být potrestáno přísněji než některé činy proti člověku,“

Správněprávní odpovědnost

- *Předpoklady správně právní odpovědnosti*
- *Objektivní - protiprávnost jednání, - škodlivé následky tohoto jednání - příčinný vztah mezi tímto jednáním a následkem*
- *Subjektivní - zavinění*

Judikatura:

Opomenutí je stanoveno na roveň konání, jestliže subjekt nevykonal to, co bylo jeho právní povinností

PZ: Jednáním se pro účely tohoto zákona rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu nebo úředního rozhodnutí, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání nebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.

PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ - TRVAJÍCÍ DELIKT

- *Judikatura: • Jednání, jímž pachatel udržuje protiprávní stav, závadný z hlediska správního práva, tvoří jeden skutek a jeden správní delikt až do okamžiku ukončení deliktního jednání, tj. až do okamžiku odstranění protiprávního stavu.*

Správněprávní odpovědnost

- *PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ - TRVAJÍCÍ DELIKT*

PZ: • Trvající přešupek je takový přešupek, jehož znakem je jednání pachatele spočívající ve vyvolání a následném udržování protiprávního stavu nebo jednání pachatele spočívající v udržování protiprávního stavu, který nebyl pachatelem vyvolán.

Např. § 120/4 VZ - Fyzická osoba se jako vlastník stavby nebo zařízení v korytě vodního toku dopustí přešupku tím, že v rozporu s § 52 odst. 1 neodstraní předměty zachycené či ulpělé na stavbě nebo zařízení.

NSS č. j. 2 As 61/2005 - 60: Namítá-li stěžovatelka, že pokuta za přešupek jí byla vyměřena až po uplynutí roční lhůty, nelze s ní souhlasit. Podle § 105 odst. 3 písm. a) stavebního zákona se přešupku dopustí a pokutou od 25 000 Kč do 50 000 Kč bude potrestán ten, kdo jako stavebník provádí novou stavbu bez stavebního povolení nebo v rozporu s ním. Uvedené jednání (t.j. provádění stavby v rozporu se stavebním povolením), za které byla stěžovatelka sankciována, je třeba považovat za tzv. trvajícím přešupek.

- *Vliv na běh promlčecí doby (začne běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k odstranění protiprávního stavu)*

Správněprávní odpovědnost

PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ - POKRAČUJÍCÍ DELIKT

- **PZ § 7:** Pokračováním v přestupku se rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.
- Promlčecí doba počne běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k poslednímu dílčímu útoku.

ŠKODLIVÝ NÁSLEDEK MATERIÁLNÍ STRÁNKA DELIKTU

- **NSS 8 As 17/2007:** • Aby mohlo být určité protiprávní jednání kvalifikováno jako správní delikt, musí být kromě formálních znaků deliktního jednání naplněna i materiální stránka deliktu a jednání musí vykazovat určitou míru společenské nebezpečnosti (škodlivosti) ve vztahu k porušené povinnosti, stanovené zákonem na ochranu odpovídajících hodnot. **I prosté porušení administrativního pořádku, přitom může bez dalšího naplnit typovou společenskou nebezpečnost.** Vždy je proto třeba zkoumat, jaký zájem společnosti je porušeným ustanovením chráněn, zda byl posuzovaným jednáním porušen, popř. v jaké intenzitě se tak stalo.
- **Zákon č. 282/1991 Sb. § 4(1)** • Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že – a) neoprávněně používají lesní půdu k jiným účelům než pro plnění funkcí lesů, – b) při zpracování lesního hospodářského plánu a jeho realizaci ohrozí životní prostředí, popřípadě způsobí jeho poškození, – c) vytvoří podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů, – d) neplní opatření uložená orgány životního prostředí podle zvláštních zákonů a tohoto zákona, – e) neplní povinnosti stanovené zvláštním právním předpisem, a svým jednáním ohrozí nebo poškodí životní prostředí v lesích. • (2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 5 000 000 Kč.

Správněprávní odpovědnost

- **OBJEKTIVNÍ STRÁNKA - PŘÍČINNÁ SOUVISLOST**
- **NS 25 Cdo 3811/2017** • Žalovaná porušila §3 odst. 1 písm. d) zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně ZPF, neboť svou činností zapříčinila narušení pozemků erozí, porušila i §27 zákona č. 254/2001 Sb., vodní zákon, protože o pozemky nepečovala tak, aby nedocházelo ke zhoršování vodních poměrů, zejména odnosu půdy erozní činností vody ....

Příklad:

- **Neučinění opatření nezbytných pro zabránění úniku hospodářských zvířat (9 As 13/2012 – 33):** Úniky zvířat doloženy fotografiemi a podpisy občanů, p. 10.000 Kč NSS zrušil až dolů: „takto vymezený skutek ve výrokové části rozhodnutí nemůže obstát. Pouhým odkazem na fotodokumentaci obsaženou ve správním spise není postaveno na jisto, za jaké konkrétní jednání byla stěžovatelka postižena. Jinak řečeno, není zřejmé, kolik dalších úniků zvířat celkem je předmětem tohoto rozhodnutí a v jakých dnech k nim došlo. (...) **V projednávané věci je zcela nezbytné určit ve výroku počet úniků zvířat a dobu, kdy k nim došlo, aby byl dostatečně vymezen předmět řízení, od kterého se odvíjí posouzení např. intenzity porušení chráněného zájmu či výše sankce, a rovněž, aby následně nebylo možno tato jednání učinit předmětem dalšího řízení vůči stěžovatelce. (...)** Za situace, kdy si žalovaný na základě shromážděných důkazů učinil závěr, že byl dostatečně zjištěn skutkový stav věci, bylo již na stěžovatelce, aby do řízení aktivně vstoupila a sama navrhovala důkazy k prokázání jejích odlišných tvrzení.“

Správněprávní odpovědnost

ODPOVĚDNÁ OSOBA (PZ)

- **Osobní působnost PZ • Pachatel - osoba fyzická (subjektivní odp.) - osoba právnická (objektivní odp. + liberační důvody) - podnikající fyzická osoba (objekt. odpovědnost + liberační důvody) • Spolupachatel • Nepřímý pachatel • Odpovědnost zákonného zástupce/opatrovníka**
- **Odpovědností PO za přešupek není dotčena odpovědnost za přešupek FO, jejichž jednání je přičitatelné právnické osobě, a odpovědností za přešupek těchto FO není dotčena odpovědnost PO za přešupek! • Odpovědnost PO přechází na právního nástupce.**
- **Odpovědnost PFO přechází na osobu, která pokračuje v její podnikatelské činnosti. • Možnost zákazu zrušení, zániku či přeměny obviněné PO. • Přestane-li PFO, která je pachatelem, být podnikatelem, její odpovědnost za přešupek nezaniká!**
- **VZ § 41(3) • Povinnosti plynoucí z opatření k nápravě uloženého původci závadného stavu nebo nabyvateli majetku podle odstavce 2 přecházejí na jejich právní nástupce.**
- **IPPC § 19b (7) • Úřad nebo inspekce uloží podle potřeby opatření k nápravě právnímu nástupci provozovatele zařízení, který není původcem závadného stavu. Povinnosti plynoucí z opatření k nápravě a rozhodnutí o omezení nebo zastavení provozu zařízení uložené provozovateli zařízení podle odstavců 1 až 5 přecházejí na jeho právního nástupce.**

Správněprávní odpovědnost

K přenosu veřejnoprávní odpovědnosti na jinou osobu nemůže bez dalšího dojít uzavřením smlouvy. Pokud však správní orgán posuzuje deliktní odpovědnost konkrétní osoby, která sama zajistila smluvně plnění svých zákonných povinností prostřednictvím jiného, musí být její vlastní jednání naplňující znaky skutkové podstaty správního deliktu prokazováno v kontextu všech učiněných kroků, tedy i zkoumáním existujících smluvních vztahů a jednáním smluvních partnerů v průběhu rozhodného období

Starosta obce Určice Vlastimil Konšel 11 let odebíral odpady od třetích subjektů a ukládal je nezákonně na pozemky obce. Dostal desetiměsíční podmínku.

Podle NSS (5 As 325/2018-39) bylo ale jednání starosty přičitatelné i obci. Té byla uložena pokuta a zároveň nápravné opatření. Rozhodnutí o pokutě bylo zrušeno pro prekluzi, rozhodnutí o nápravném opatření však před soudy obstálo. Nápravné opatření totiž není sankce (dokud nám to ESLP neotluče o hlavu).

Správní sankce

- **a) Správní tresty**
  - *Napomenutí • Pokuty • Zákaz činnosti • Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty • Zveřejnění rozhodnutí o přestupku*
- **b) Správní sankce obnovující povahy**
- **c) Ochranná opatření (PZ)**
  - *Omezující opatření • Zabrání věci nebo náhradní hodnoty*

Složkové předpisy:

- *odejmutí autorizace (ZEIA § 19; Zodp § 9/4) • odejmutí/zrušení souhlasu či povolení (Zodp aj.) • odebrání nedovoleně držených jedinců zvláště chráněných druhů (ZOPK § 89) • propadnutí týraného zvířete (ZTZ § 27b) • zabrání týraného zvířete (ZTZ § 27c) • odstranění následků neoprávněných zásahů (ZOPK § 81/1) • uložení přiměřených náhradních opatření k nápravě (ZOPK § 81/2) • opatření k nápravě (VZ § 42; ZOvz § 22; Zodp § 79/1 i) aj.) • zákaz činnosti (IPPC § 19b) • zákaz chovu zvířat (ZTZ § 27b) • zrušení průzkumného území (z.č. 62/1988 Sb., § 21)*

Správní sankce

b) Správní sankce obnovující povahy

- *Opatření k nápravě • Ukládá se většinou v případě, že subjekt neplní povinnosti stanovené zákonem nebo na základě zákona – Správní sankce za protiprávní jednání*
- *•Lze uložit i v případě, že nebyly porušeny povinnosti, jestliže hrozí závažné poškození životního prostředí ! • Nesplnění opatření k nápravě ve stanovené lhůtě uložení pokuty rozhodnutí o omezení nebo zastavení provozu*
- *Pokuty ukládá, vybírá a vymáhá • ČIŽP, • Jiný správní orgán (např. obecní úřad obce s rozšířenou působností, Agentura ochrany přírody, aj.)*
- *specifická pravidla ve složkových předpisech Příjmy z pokut • příjmem rozpočtu SFŽP ČR • příjmem rozpočtu obce, která pokutu uložila, kraje apod.*
- *specifická pravidla ve složkových předpisech účelová vázanost prostředků*

SPRÁVNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Co se dostane ke správnímu soudu?

Spolu s žalobami, které brojí proti řešení poměrů v území, jsou přestupkové kauzy nejčastější agendou z oblasti ochrany životního prostředí před správními soudy

- **Ne vždy je předmětem posouzení ochrana životního prostředí jako taková**
- **Řeší se zejména aspekty provádění kontrol, prokazování zavinění, výše uložené sankce**
- **Podobně u civilních soudů je ochrana životního prostředí často vedlejším efektem náhradových žalob**

Např. k týrání zvířat se před správními soudy řeší k odpovědnosti vlastníka:

- ***Zaběhnutí psi a konflikty se psy v režimu zákona o přestupcích nebo odpovědnosti za porušení obecně závazných vyhlášek obcí bez vazby na TýrZ***
- ***Házení psích exkrementů na fasádu***
- ***Překročení rychlosti silničního vozidla při cestě k veterináři (okolnost vylučující protiprávnost)***

Trestněprávní odpovědnost

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

TČ proti ŽP (Hlava VIII):

- *ohrožení a poškození životního prostředí (§§ 293, 294)*
- *speciální skutkové podstaty (§ 294a a násl.)*

- *Z.č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (183/2016 Sb.)*

Namísto taxativního výčtu TČ :

- *PO jsou trestně odpovědné za všechny trestné činy s výjimkou těch, o kterých tak stanoví zákon.*
- *Výjimky, na základě kterých může vyloučena trestní odpovědnost, nezahrnují environmentálních trestné činy.*
- *PO může být za jejich spáchání postihována podle trestních předpisů.*

Trestněprávní odpovědnost

- *PO lze postihnout i v případě, že se nepodaří prokázat , která konkrétní FO spáchala TČ*
- *Zaviněné jednání PO („vina managementu“)*
- *Odpovědnost zakládá jednání vedoucího (jmenovaného do řídicí funkce i faktického)*
- *Je-li vyvozena TPO PO, není tím dotčena osobní TPO fyzických pachatelů a naopak*
- *TPO přechází na právní nástupce PO*

TZ (VIII. Hlava) - Trestné činy proti životnímu prostředí:

- ***Poškození a ohrožení životního prostředí (§ 293), z nedbalosti (§ 294)***
- ***poškození vodního zdroje (§ 294a)***
- ***poškození lesa (§ 295-6)***
- ***neoprávněné vypuštění znečišťujících látek (z lodí) (§ 297)***
- ***neoprávněné nakládání s odpady (§ 298)***
- ***neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozónovou vrstvu (298a)
neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§§
299, 300)***
- ***poškození chráněných částí přírody (§ 301)***
- ***týrání zvířat, chov zvířat v nevhodných podmínkách, zanedbání péče o zvíře z nedbalosti (§ 302,
302a, 303)***
- ***pytláctví (§ 304)***
- ***neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užitek
hospodářských zvířat (§ 305)***
- ***šíření nakažlivé nemoci zvířat (§ 306)***
- ***šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin (§ 307)***

Trestněprávní odpovědnost

Trestné činy obecně nebezpečné (Hlava VII):

- *obecné ohrožení (§272-3)*
- *poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení (§276-7)*
- *nedovolená výroba a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§281)*
- *nedovolená výroba a držení jaderného materiálu (§282)*
- *nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy (§283)*
- *přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu (§284)*

- *Trestné činy ohrožující zdraví: • ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty (§156-7)*
- *Trestné činy proti majetku: • poškození cizí věci (§228) • zneužívání vlastnictví (§229)*

Trestněprávní odpovědnost – vztah k jiným odpovědnostním režimům

- *Princip „ne bis in idem“*
- *Princip „ultima ratio“*
- *Subsidiární povaha správních deliktů*
- *Zavinění x objektivní odpovědnost*
- *Společenská škodlivost - odlišení trestných činů od správních deliktů/přestupků Uplatněním deliktní (SPO a TPO) odpovědnosti není dotčena – možnost uplatnění občanskoprávních závazků z deliktů – možnost ukládat opatření k nápravě (§ 28 ZTOPO zrušen jen pro nadbytečnost, platí obecná úprava).*

Konkrétní skutkové podstaty a rozlišení SPO a TPO

- *Pozor na předmět ochrany (např. pytláctví)*
- *Schází se různé režimy ochrany (§ 299, § 300)*
- *Míra a způsob dotčení společenských zájmů – bez povolení, zánik, následky, velká míra dotčení, způsob provedení*
- *Různé uplatnění některých institutů, např. účinné lítosti (§ 294a x § 295)*

Konkrétní skutkové podstaty a rozlišení SPO a TPO

§ 293 Poškození a ohrožení životního prostředí

(1) Kdo v rozporu s jiným právním předpisem úmyslně poškodí nebo ohrozí půdu, vodu, ovzduší nebo jinou složku životního prostředí, a to ve větším rozsahu nebo na větším území, nebo takovým způsobem, že tím může způsobit těžkou újmu na zdraví nebo smrt nebo je-li k odstranění následků takového jednání třeba vynaložit náklady ve značném rozsahu, nebo

kdo úmyslně takové poškození nebo ohrožení složky životního prostředí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění,

bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

§ 296 Společné ustanovení

(1) Větším územím podle § 293 a 294 se rozumí území o rozloze nejméně tři hektary a v případě povrchových vod ve vodních útvech, s výjimkou vodních toků, nejméně jeden hektar vodní plochy a u vodního toku nejméně dva kilometry jeho délky; jednotlivá zasažená území a délky vodního toku se sčítají.

(2) Celkovou větší plochou lesa podle § 295 se rozumí plocha větší než jeden a půl hektaru a celkovou značnou plochou lesa se rozumí plocha větší než tři hektary.

(3) Poškozením nebo ohrožením půdy, vody, ovzduší nebo jiné složky životního prostředí se rozumí i provozování zařízení, ve kterém je prováděna nebezpečná činnost nebo v němž se skladují nebo používají nebezpečné látky či směsi, bez povolení podle jiného právního předpisu.

Trestněprávní odpovědnost – vztah k jiným odpovědnostním režimům

Konkrétní skutkové podstaty a rozlišení SPO a TPO

§ 294a Poškození vodního zdroje

Kdo, byť i z hrubé nedbalosti, způsobí poškození vodního zdroje, u něhož je stanoveno ochranné pásmo, tak, že tím zanikne nebo je značně oslaben důvod pro zvláštní ochranu vodního zdroje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

§ 301 Poškození chráněných částí přírody

*Kdo, byť i z hrubé nedbalosti, poruší jiný právní předpis tím, že **poškodí nebo zničí památný strom, významný krajinný prvek, jeskyni, zvláště chráněné území, evropsky významnou lokalitu nebo ptačí oblast** tak, že tím **zanikne nebo je značně oslaben důvod pro ochranu takové části přírody**, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.*

Trestněprávní odpovědnost – vztah k jiným odpovědnostním režimům

Konkrétní skutkové podstaty a rozlišení SPO a TPO

§ 304 Pytláctví

*(1) Kdo neoprávněně **loví zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné** nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby **v hodnotě nikoli nepatrné**, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.*

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného větší prospěch,

c) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí,

d) spáchá-li takový čin zvlášť zavrženíhodným způsobem, hromadně účinným způsobem nebo v době hájení, nebo

e) byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

Trestněprávní odpovědnost – vztah k jiným odpovědnostním režimům

Konkrétní skutkové podstaty a rozlišení SPO a TPO

DŘÍVE:

§ 302 Týrání zvířat

(1) Kdo týrá zvíře

a) zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, nebo

b) surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) byl-li za čin uvedený v odstavci 1 v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, nebo

b) způsobí-li týranému zvířeti takovým činem trvalé následky na zdraví nebo smrt.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na větším počtu zvířat.

Trestněprávní odpovědnost – vztah k jiným odpovědnostním režimům

Konkrétní skutkové podstaty a rozlišení SPO a TPO

V SOUČASNOSTI:

§ 302 Týrání zvířat

*(1) Kdo týrá zvíře **surovým nebo trýznivým způsobem**, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.*

*(2) Odnětím svobody **na jeden rok až pět let** nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,*

*a) spáchá-li takový čin **veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném**,*

b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, nebo

c) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na větším počtu zvířat,

b) způsobí-li takovým činem týranému zvířeti trvalé následky na zdraví nebo smrt,

c) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, nebo

d) spáchá-li takový čin opětovně.

§ 302a Chov zvířat v nevhodných podmínkách

(1) Kdo chová větší počet zvířat v nevhodných podmínkách a tím ohrožuje jejich život nebo jim způsobuje značné útrapy, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo chová zvířata v nevhodných podmínkách za účelem obchodu, anebo kdo kořistí z takového chovu, a tím ohrožuje jejich život nebo jim způsobuje značné útrapy, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 2 v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,

b) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 trvalé následky či smrt zvířeti, nebo

c) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny.

(4) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 2 v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu,

b) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 trvalé následky či smrt většímu počtu zvířat, nebo

c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

Praktické problémy:

Dokazování

Vstup do obydlí

Výnosnost, tolerance + tradice

???

Ohledání zabavené kůže na pitevně. Vpravo Pavla Řihová.
Foto | Zdeněk Novák

Jednou z největších kauz u nás bylo odhalení nelegálního zpracování tygrů. Zvíře na snímku má podepřené končetiny, aby se nezkazila kůže. Její cena je na černém trhu od 50 do 100 tisíc Kč.
Licence | Všechna práva vyhrazena. Další šíření je možné jen se souhlasem autora
Zdroj | Celní správa

Blíže viz

<https://ekolist.cz/cz/publicistika/rozhovory/odhalova-ni-paseraku-zvirat-se-budu-venovat-dal-rika-byvala-inspektorka-pavla-rihova>

Inspektoři se podíleli například na odhalení nelegální výroby tygřího vývaru.
Zdroj | Policie ČR

DĚKUJI ZA POZORNOST!

vomacka@mail.muni.cz

